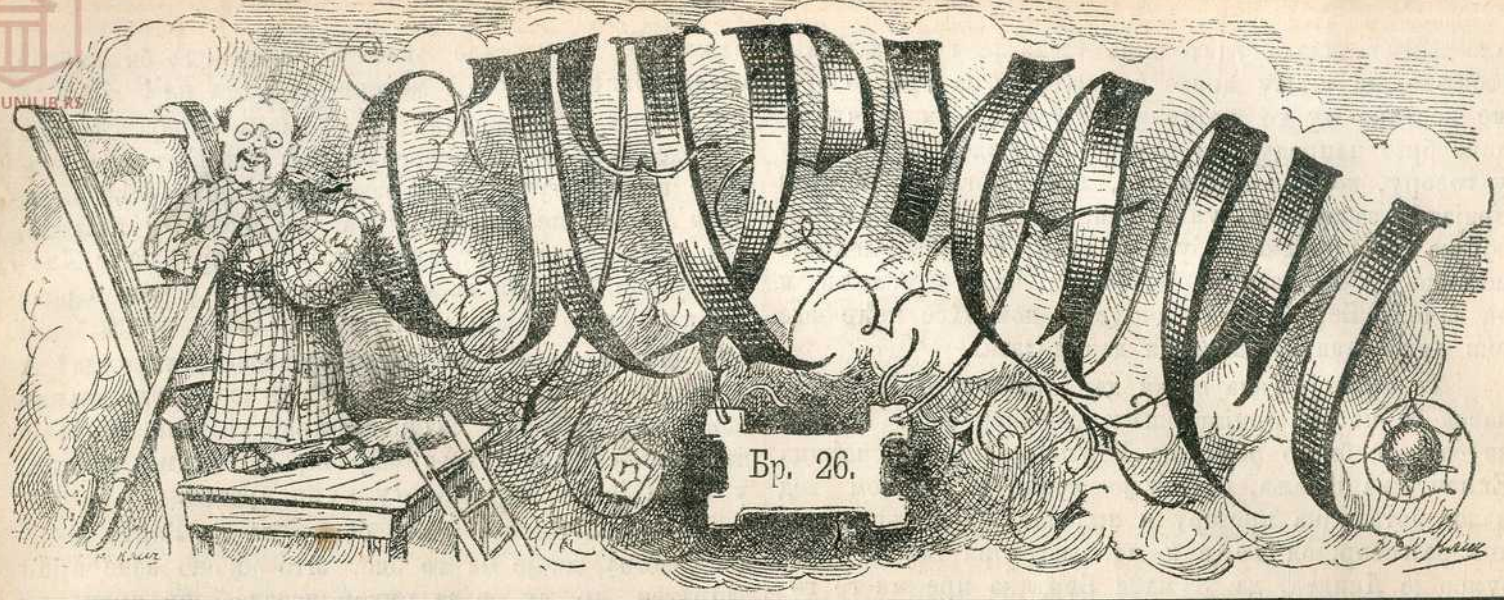

WWW.UNIJE.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ВЛАСНИК ЗМАЈ-ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ.

ГОДИНА ДРУГА

ИЗДАЈЕ ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

ГЛАВНИ САРАДНИК
А Б У К А З Е М.

У Н О В О М Е С А Д У
20. Септембра 1879.

ИЗЛАЗАК И ЦЕНУ
ВИДИ НА ЗАВРШЕТКУ ЛИСТА.

У споменицу Бисмарку.

Имали смо ми гостију
Куси, паси, — што но веле.
Имали смо ми гостију
Сваке руке, сваке феле.

Дешава се гост и таки,
Који бира шта ће јести;
Дође кадкад и онаки,
Који бира где ће сести.

И таких је било, који
Неће оно неће ово;
Изнесеш му вино старо,
Он би хтео пити ново.

Дешава се гост и таки,
Који пије за тројицу,
Који не зна шта је доста
Док не падне под столицу.

Има госта таког, за ким
Сутра мораш прати патос;
Имали смо ми гостију
Којима се каже: ратос!

Има таких, који годе
Своме ћећу, своме бесу;
Којима је соба тесна
Док фуруну не изнесу.

Имали смо ми гостију,
Добри, лоши, слаби, јаки;
Имали смо ми гостију,
Хвала богу свакојаки.

Ал оваког још не беше
У домаћем нашем кругу,
Који дође да нам кућу
Гурне мало даље к југу.

Ст.

Опклада.

(Свршетак.)
3.

Прва лекција! Никада у своме животу, ни као дете, кад је са хрђавом савешћу пред учитеља стајао, није се Линден тако збуњен осећао, као сада пред овом младом девојком, коју је он удаљен од ње исмејавао, а пред њоме се сав збуњен осећао. Томе је допринео и стран језик. Он је две три стране енглески прочитао, али опет је здраво тешко ишло, а кад је пред њоме читао, био је сасма неспретан. Он па да се пред једном женскињом неуме наћи, то га је заиста једило, и обрадова се кад Берта узе једну књигу, и помисли да ће сада са њоме читати. Какав леп роман или какву лирску песму — Булвер, Бирон — ту су већ дубљи осећаји, неће се тако лако збунити. Али се преварио. „Када сте трговац“ рече Берта „то ево једна књига са писменим саставима, која су потребна трговцима, јако су је препоручили. „Јер ја сама“ додаде она смешећи се разумем веома мало о тим, али ћу се већ потрудити, а ви као трговац изабраћете што вам је потребно. Сада није могао Линден своју црвен да сакрије. Она хоће да проучи те писмене саставе — и то због њега! Па зашто се издао за трговца! — Једва узеше књигу из њене руке, она му сасма мирно забележи једно писмо да на изуост научи, а друго једно да преведе, и отпусти га са љубазним поздравом.

Више је недеља прошло Линден није у почетку ни мислио, да код куће своје задаће озбиљно изради

али његова млада учитељица узела је ту ствар тако озбиљно, да је њу морао слушати, и за кратко време постане му то најмилија забава. Сам се чудио, како брзо напредује, а особито се радовао напредку у говору, које је допринело, да се могао са Бертом пријатно забављати, увидевши, како се она, био говор ма о ком предмету, умела наћи. Енглеске лекције постале су му наскоро најмилији часи у недељи, и он замоли Берту да му допусти, почем се неће овде још дуго бавити, да сваки дан долази.

Те тако је сада сваки дан ишао к њојзи, де је навек са истом пријатношћу дочекан био. Истина на само је бивао ретко са Бертом; Стара госпођица Екман, она шваља, седела је обично с послом код малог астала на прозору и пратила је пажљиво њихов разговор, од ње, а и из разговора Бертина разумео је Линден, да је мати Бертина пре много година као гувернанта у Енглеску отишла, и тамо се за једног учитеља удала, и школу отворила, али од које је та мала породица јадно живела. Отац је рано умро, а мати је Берту заједнички са другим девојчицама васпитала, али кроз силан рад умре и она наскоро, и тако Берта тек што је у 16 годину ступила мораде се сама за себе старати, и ступи као васпитатељка у једну породицу, али жеља њене матере била је, да се Берта у Немачку врати, де је имала неке далеке сроднике. Те тако када је малу своту новаца заштедила, испуни жељу материну, али није више никакве рођаке материне нашла, а од стари познаника само ону стару госпу, у којем је друштву Линден први пут видео, и ту шваљу, која је пре много година у родитељској кући њене матере становала, па и сада још њену собицу имала. Код ње је Берта узела стан, и живела је од добитка што је часове давала.

Како стајаше са Линденом обкладом? Дал мишљаше још на њу? . . . Можда кадкад, али и кад је помислио, то са неким стидом, да је он хтео ту девојку да увреди, то невино и скромно девојче. Његовим друговима каза да је обкладу изгубио, и да ће пре свога одлазка обећану вечеру дати, они правилише из почетка шале преко тога, а после и ућуташе. Линден се одлучи да неиде с њима натраг у Г. . . али шта да ради, да ли да остане или да на друго свеучилиште оде.

Да остане беше жеља његове матере, која га хтеде у својој близини одржати, ма да јој жао беше да њен тако даровити син свеучилиште без испита остави. И он се и сам задрхта при помислу на живот без икаква рада, истина он неимађаше никад воље, да учи права, али са 22 године, шта друго почети учити! —

Па онда — он је морао сам признати да га овде још нешто друго задржаваше: енглески часови! Никада неје он једну штудију са таквом пажњом слушао, као ту с којом се сада бавио; часови, које је са својом учитељицом пробавио, беху му најмилији. Поред трговачке струке учили су они и друге ствари, и радовао се кад је он њу у чему поучио. Он увиде да се преварио што је права учио, и од-

важи се да постане филолог. Али онда би морао одавде отићи, од своје матере — и од ње!

Беше на осам дана пре измака ферија. Линден је седео код своје матере у соби, јело на трпези стајаше недодирнуто, жив разговор беше између њих, мати изгледаше јако дирнута, да, она је и плакала, али мора да не беху сузе жалости, јер кад је Линден устао, пољуби га мати смешећи се у чело и рече „А ти иди, и божији благослов нека те прати.“

Млади човек оде нагло из собе. Али куда? А де иначе, но на енглески час; али је његову књигу заборавио, и место обичнога црнога одела, имао је на себи летње хаљине и онај широки сламњи шешир, у којим је оно вече Берту кући пратио.

— Ако његова жеља беше, да га Берта по оделу позна, да је он то био, што је оно вече кући одпратио, то му је за руком испало, јер први пут дође младо девојче, при његовом уласку у забуну, њене очи гледаше га са питајућим погледом, и при његовим погледу просу се дубока ружина по њеном лицу. Као неку помоћ тражећи, погледи на асталчић, али то место беше празно.

„Ја видим, ви сте ме омет познали“ рече Линден полако.

„Дакле, ви сте то заиста били?“ повиче Берта „Ви сте онај господин, који ме је оно вече у заштиту узео? — Кад сте ме први пут овде потражили, дође ми та мисао, да ви то бесте, али после је изби из главе. Али сада да вам се још једном захвалим.“

„Поштедите ме са тим“ одговори млади човек са загушеним гласом „госпођице Берта, ја имам једну велику неправду да исповедим, хоћете ли ме саслушати и покушати да ми опростите?“

Она га погледи зачуђено, али да знак с главом да слуша. И сада приповеди Линден шта се онога вечера у парку догодило. Са страхом беше његов поглед у то лепо девојче управљен, која се час срдећи од њега окренула, а час пребацујући погледала.

Али кад је причао како га је њено поверење обезоружало, како је он, кад га је она за бољег држала, заиста бољи и постао, како је његов одношај са њоме то учинио, да је добио вољу на посао, и да се заверио, да ће са прошлошћу да прекине и да је започео нов живот са радом; кад јој је то све приповедао и онда са питањем завршио, да ли му опростити може, — онда му она пружи обе руке и шаптахе: „Од срца!“

„По сто пута хвала!“ повиче Линден притиснувши малу дрхтајућу руку на уста. „Али госпођице Берта, ви ми дадoste одважност, да више шта молим. Ви сте мој анђео хранитељ постали! о хоћетел и даље да останете? — Берта смемли се на дати, да ће те ви покојника, у ваше чисто племенито срце — примити — хоћетел да останете моја пријатељица... моја жена?“

Он клече пред њу, и гледаше јој дубоко у очи. И те лепе очи гледаху свесрдно у његове, и то лепо поруменело лице саже се доле к њему, и уста се нађоше у једном дугом пољубцу.

* * *

Било је у очи поласка Линднових другара у Г... заказана вечера требала је данас бити, али на њихово велико чуђење, не беху млади људи у гостионицу позвати, но код Линдна у кућу, али још чудније, и породице тих млади људи, са којом мати Линднова позната беше, беху позване.

Мати Линднова дочека госте са неком особеном свечаношћу; а и Линден изгледаше његовим пријатељима озбиљнији но икада. Али и он беше ово последње време сасма променут, па и није хтео да иде с њима натраг у Г... и сваку је шалу ђаволски озбиљно узео. — Млади људи шапугаху те примедбе међу собом, и један од њих запита Линдна, шта то свд значи, та то се није тако с опкладом мислило.

„Па то је свеједно“ одговори Линден смешећи се „ми нисмо прописали где да се држи вечера. А напоследак ви и немате права да ту гунђате, јер сада вам могу казати, да сам ја опкладу добио“.

При тим речма окрене се он вратима, на које је његова мати ушла, водећи на руци једно младо девојче. Зачуђени познадоше ђаци у том лепом девојчету, ону непознату из парка, предмет њихове опкладе.

„Допустите ми моји штовани пријатељи“ рече мати Линднова „госпођицу Берту Холдлинг, заручницу мога сина представити.“

Срећу им желећи, опколише гости заручнике; а Линден се саже к својој вереници и притиште један пољуб на њену руку.

Н. Сад. С немачког.

Адријана.

Песма човечијег живота.

У прози.

Живот просијака је вечита предика у време поста.

Живот грађанина су новине.

Живот је послужитеља писмо, јер се свршује као „слуга понизан“.

Живот је кокете вексла, коју она непрестано пролонгира.

Живот је лекара некролог на своје болеснике.

Живот је сујетног човека аутобиографија, јер он непрестано о себи говори.

Живот је великог господина законик, јер он само заповеда.

Живот списатеља је списак штампарских погрешака.

Живот је играчице епиграм на здрав разум, јер она заврће ногама својим памет и најпаметнијем човеку.

И т. д.

Јака грозница.

Неко је добио ових дана тако јаку грозницу, да се од зиме, која га је тресла, жива у термометру — што је ту близу био — сишла испод вуле.

П а б и р ц и.

(из својих и туђих винограда).

I.

Замрзле се воденице,
Ледене их свеће ресе —
Ту торочу старе жене,
Њихов језик — не мрзне се.

II.

Питаш: на што рукавица
Кад пођемо којој дами?
Где су руже, ту и трни,
Па нек прети' нису сами;
Жацне ли те госпа хола
Кроз кожу је мање бола.

III.

Кад отворих стару књигу
Тебе нађох — аох среће!
Здраво да си листе стари,
Младаљачко премалеће!

Ал' — шта видим, није писмо,
Већ меница нека стара:
Некад беше скупочена,
Сад не вреди — ни динара.

IV.

Свечан празник тихо — миран,
Ни облачка небом није —
Ал' у Старом здању неком
Од батина *киша* лије.*)

V.

Што сам 'вакав сазнаћете
Кад чујете мога јада:
Моја жеђца с даном расте,
Ал' с вечери — не опада,
Па тражећ' јој винске воде
И последња мрака оде.

VI.

Да саставим нешто лепо
Шта сам пута вољан био,
Таман седох, ал' већ неко
Баш то исто „сочинио.“
Кад то читам ја се чудим
Тој дрскости, томе раду:
Зашт' старији литерати
Нас, потомство, да покраду.

VII.

Што је цвеће по вртови
Кад га росни дажд нетапа,
Што је младост без љубави,
То је берба — без ђевапа.

М. П. III.

*) Није то било у „Старом здању“ већ код „Ајдук Вељка“, ми смо боље извештени. Слагач.

Ђира. Зашто је доктор Ђока Миросављевић хтео да буде изабран у два среза?

Спира. Па ваљда је човек хтео да га видимо у два егземплара.

Ђира. Није зато. Он је хтео да свет мисли да има два Ђоке Милосављевића, — па да рекне: *ваљда је од те двојице један онај стари!*

Ђира. Шта мислиш хоћели овај нар. сабор дуго трајати.

Спира. Ја бих реко да ће по дуже трајати.

Ђира. А по чему ти то судиш?

Спира. Судим по томе што је господин комесар понео собом и *Спира.*

Ђира. Е, ово је оригинално!

Спира. А шта је то?

Ђира. У Чешкој, у округу Милевском изабрат је за посланика неки господин који се зове *Смрт.*

Спира. Но за тога се бар не морају бојати, да ће га ко подкупити, да ће променути боју, — или да ће им постати неверан.

Ђира. За цело време свога бављења у Бечу Бизмарк није посетио ниједно позориште. Зашто је то?

Спира. То је зато што Бисмарк не воли така позоришта у којима други играју главне улоге.

К о к и ц е.

Ако уће у моду да се поједини чланци наших белетрист. листова посвећују „бачком владици“ — то може још врло занимљиво постати:

Н. пр. „*Стој ко иде!*“ (посвећено владици бачком)

„*Наживио се!*“ (посвећено владици бачком)

„*Шапка!*“ (посвећено владици бачком)

„*Краљ гавранова!*“ (посвећено владици бачком.)

и тако даље.

На карловачком небу појавила се ове ноћи једна нова звезда. Зове се *Сиријон.* (У оскудици наших озбиљних астронома, препоручујемо је нашем „Шаљивом Астроному“).

Један неверни Тома рече ово: Добро је што нам се „Летопис“ сада четир пута на годину обећава. Јер ако узморамо на њега мало чекати, бар ће нам се нестрпење разделити на четир тала, па ће нам лакше пасти.

Иноверци пресуђују колико који од нас има „*црквене свести.*“ Мађарско министарство искључује наше најбоље људе да не могу бити општинари ни одборници. Дакле право има „Недељни лист“, који једнако вели да ту аутономију не треба проширивати, него је ваља *сузити.* (*Сузили* смо ми доста, ал нам *сузе* не помогоше).

У Француској се уводи порез, и то велики, који морају држави плаћати старији људи, који се ни су никад женили. Ха! Тако и треба, — нека и нежењени знају шта је то пис!

„Недељни лист“ диже хајку против „*превађача.*“ — Сиромак Аца Зуб, зацело се није надао да ће га брудер Јаша тако гонити!

Читао сам да у неком месту подижу Мађари Циганску школу, у којој ће Цигани, без икаквог уплива моћи свирати и играти онако, како они сами за добро нађу. — Како је то красно! Чисто човек добије густ да постане Циганином.

Из Ђурђева.

„Ко тебе лебом, ти њега каменом“ (Бележник).
Здр.

З в а н и ч н о.

Свргнути бележници чурушки и госпођиначки као што чујемо би ће репоновани — *сутра.*

Здр.

А. У којој читаоници може човек *све* листове на један пут читати?

Б. Какво је то питање? Зар има и таквих људи, да могу све читаоничке листове у један мах читати?

А. Па зар је то какво чудо? А како где читаоница (на срамоту) *само један лист држи,* па кад човек и тај један лист чита, онда јој све листове чита.

Б. Тако ти дакле мислиш? Е, онда и ја знам једну таку читаоницу, н. пр. ч...шка.

Здр.

Е— Ајао! уловио сам два рака!

А— Уловио си ти ђаволску матер. Пре би рекао да су уловили раци тебе!

Е— А шта си ми ти то уловио?

А— Упецао сам две рибе, — те бар не уједају.

Е— Јеси ли чуо, пријане, ја рђаво стојим, а ти опет некако чудно седиш. Рибе тешке, баир клизав, ако изгубиш равнотежу, па бућнеш у то језеро, — шта ћеш онда?

А— Мене ће Бисмарк извадити.

Е— А јес, јес, јес, — имаш право!

Телеграми

из непоузданог извора.

Карловци. Данас се сабор сетио свога негдашњег дивног члана, који у Вацу тргне. Дешугација ће ићи да измоли пуштање тако врсне снаге, чији је савет сабору тако потребан. Господин комесар је рекао: Тако и треба! Баш сте људи, кад се сећате својих заслужних првака!

Пешта. На закључак српскога сабора изразио се министар Тиса, да се Милетић засада још не може пуштити у Карловце, али нема ништа против тога да се сабор премести у Вац.

Вагнерова музика. ✓

Немци веле: „који хоће
Да Вагнера нашег слуша,
У тог мора поширока
И велика бити душа.“

А ја велим то је мало:
Тој великој души
Мораш додат' јоште нешто:
И — велике уши.

(Н. Л.)

Абуказемов календар.

Септембар.

11. Бивши питомци Текелијни, који још нису чланови „Матице“, уписују се сви листом у — мађарске таршашкере.

12. Опет румљани мењају учитеља, и новосадска читаоница угоститеља.

13. Неки бивши питомци текелијини уверавају „Матицу српску“, да они раде за **благо народа**.

14. Угоститељ „Гранд Хотела“ у Бечу диже цене јелу и пићу тако, да их је сада изравнао са ценама у карловачкој Корнфајновој кафани за време сабора.

15. Као што су лане у Сарајево, тако сад нагрђу чивутски рештауратери у Карловце.

16. Др. Ђока Милосављевић узима због скупоће квартир тамо негде *близу агенције*: опет је — вели — **ближе кући!**

17. За неког саборског посланика многи су љубопитљиви, где ће на сабору *седети*; најбоље би радио, да је код куће *седео!*

18. За истог посланика вели неко: немарим ја, ма он где *седео*, само нека *не устаје*.

19. „Стармали“ моли, да кад буде реч о манастирским рачунима, да и њега зову на сабор, да каже своје мњење.

20. Др. Ђока Милосављевић предлаже да се верификација предузме на крају сабора, као предмет од мање важности, те дакле напоследку.

Српске песме.

Што се најрадије певају.

IV.

Ој косо моја, ој него моја! (пева један *ћелави* сват).

Ала су ми пуна недра једа! (рекао је при жабаљском избору поп к. et Compagnie),

Ој таласи мили ајте (шверцован дуван пренашајте).

Тавна ноћи пуна ти си мрака (певао је богослов В. М., кад је уочи жабаљског избора по батаљону ноћу мутио).

Што се боре мисли моје (да ли да идем на предавање у школу или у кавану да се билијарим).

Јади, јади, не ваља шта ради „(Недељни лист“).

Ала ми је терет на срдашцу (јер се бојим да ме неће верифицирати, вели један посланик).

Дођи, диво, довече сам сама (вели рештаурација новосадске српске читаонице — ал' чивутске кафане цветају).

Ја сам млада Српкиња (па ме је мати дала код мађарских калуђерица у школу).

Чашицама, здравицама (долази се до јектике).

Да ми даду бировљеву владу (дао би се одма бирати за посланика на сабор, вели један у Паланци).

Аб.

Преко ступца!

Пре некако читам вам ја, да је у туђем свету обичај, исчитане новине — од дугог времена ваљда — наново читати, и то тако: Да се редови преко ступца или ограде читају; из ког читања по каткад и декоја саката истина испунчи се.

Да неби ми у том од осталог света заостали, ево изнашам свима (ко оће да ме слуша) ту новост знања и упражњења ради; а је вежбајући се већ у таком читању, ево шта накрпи до сада:

Једном господину нешта једно теле — идуће недеље држаће слово.

Јуче ме жена усрећи једним сином — под истом фирмом и с мојим помоћником издржаћу и у будуће.

13-ог овог месеца удари гром у цркву — сутра дан настави он даље своје путовање.

Андрашије зато пада, што нема више уплива — у шпецерајској трговини.

У Турској за сада нема — матрикуларних протокола, на прописаној артији.

У асталу покојног владике нашло се — 4 бурета шиљера, 5 бела вина, 100 флаша шампањера и т. д.

Тиса намерава издати упутство за — српски рјечник за кованице.

Препродавцима дајемо 15% рабате за готов новац, или — стечај на упражњено учитељско место у Земуну.

Од јаког јучерањег пљуска — чаша кошта 7 крајцара.

Бисмарк понудио је — закон о уваћању мађарског језика у основним (па и нашим српским) школама.

Програм новог аустријског министарства је — распра Срба и Хрвата.

Српска влада намерава направити — поплаву сегединску.

Ред пловидбе путничких пароброда од 3. маја 1879. почињући до даље наредбе — за рођене, венчане и умрле.

Све ове тискарије могу се добити код — политичне новости.

Цена је књизи 1 фор., а ко више поручи добиће — вршачку размирицу или свађу.

У оближњем женском манастиру — число рођени 30.

Јефтине харинге, пацовски отров и т. д. — узима се пред спавање 6—8 комада у облатнама.

Овде су ове године 75. ванбрачна детета рођена — све то добија се бадава.

Наша војска полази за Нови-Пазар са — упутство уз буквар.

Трговина са сукном и ђебетима — изишла је из штампе, и може се добити у свима књижарама.

„Недељни лист“ држаће се ко и до сада — шпекулације рђаве.

Стармали излази 10. 20. и последњег дана — молимо за шиљање претплате.

Читајући пољубедостојни читатељ, а особито читатељка, овако преко ступца, молим да се пази,

како се неби можда захукали, па прешли и преко стуб(п)ца (тарабе) код ка'вог комшије ил комшинке; јер зато у неким случајима, већ неприма на се одговорност, бојећи се слова и а по српски: Тророгуше виле

Д. П. Извртало.

Е т и к е ц и ј а.

Што су ти Немци фини људи, то више нема. Ево како је један учтиво заискао бурмута од једног господина; „Допустите ми, да крајњим врховима мојих прстију усудим се прећи границу ваше красне бурмутнице, те да моме жудно очекујућем носу принесем благодетну жртву вашег према мени никад незаборављенога пријатељства!“

Ал' финим немачким језиком иде ово још много лепше, него нашим грубим и ординар.

Новије књиге.

(Под овим насловом навестићемо сваку књигу, која се уредништву тога ради припошље.)

Јадници, роман Виктора Иго, с француског превео Мита Ракић, Свеска VIII. У Београду државна штампарија 1879. Цена 1 дан. или 50 новч.

Годишњак велики срп. народни илустровани календар за годину преступну 1880. Уређује А. Саудић. Издање браће М. Поповића у Новоме Саду. Цена је овом календару само 33 новчића.

Најновије књиге

које се такођер могу добити у штампарији А. Пајевића у Н. Саду, јесу ове:

Јадници I, II, III и IV. свеска, свака по 70 н.
 „ V, VI, VII и VIII. „ „ „ 50 н.
 Деде-Султан историјска приповетка Јована Шера . . . 12 н.
 Народни људи од Дона Емилија Кастелара 12 н.
 Термољама приповетка Михаила Чајковског 10 н.
 Атаман приповетка Михаила Чајковског 10 н.
 Један лист из физике социјалне 50 н.

Препродавцима дајемо 25% рабата за готов новац или поштанским поузећем (per Nachnahme) уз 35% рабат кад се поље више наручи потих књига.

Накладом књијаре Велимира Валожича у Београду изашла је нова књига

БРЂАНИИ

ИСТОРИЈСКА ПРИПОВЕТКА

Еркмана-Шатријана

с француског превео

МИЛОВАН Ћ. ГЛИШИЋ.

Dulce est pro patria mori.

„Слатко је мрети за домовину“, казали су још стари Римљани. А ко би то и данас могао спорити? Наш народ освештао је ту изреку небројено пута, па то исто радо чујемо и за друге народе.

Ми смо толико векова живили нашим сопственим патристичким животом, па за то и можемо појмити велики друштвени покрет, који се појавио на западу онда, кад је и код

„Стармали“ излази 10., 20 и последњег дана у сваком месецу.

Годишња цена 4 ф. годишња 2 ф. на 3 месеца 1 ф. За Србију, Црну Гору, Восту и Херцеговину на целу годину 50 гр., на по године 25 гр. на 3 месеца 13 гр. чар.

нас „веће крвца из земље проврела“. Народи се пробудише и хтедоше да задобију људско право и једнакост. И тим узвишеним идејама Французи уздрмаше стари укочени свет, али у једно метнуше на коцку и будућност своје отаџбине.

Настаде нови век... народи се узрујаше... и дођоше самозвани „спаситељи“ француског народа да га ослободе од „узурпатора“ и „тирана“, заборављајући стару истину да је „сваки ковач своје среће“. У тако одсудним тренутцима показује се вредност народа, и као што смо ми имали у данима искушења наше разне горе... „Романију“ старине Новака, тако и Французи имађаху своје — Вогезе, с којих се громко захори: „Та живот је ништа без части!... Сви ћемо изгинути, али нико не ће рећи да смо туђинцима отворили пут у Француску!“

Али потомство испашта грехове праотаца... француски друштвени развитак кроз стотине година прелазило је преко сељака — на дневич ред. Тражило се језгро народа на париским булеварима, а не у — Вогезима — заборављајући да су булевари твор људских руку; а Вогези гледају стално — гордо небу под облаке; — па ма да су одушевљени сељани довикавали непријатељу: „ми ћемо се бранити до последње капи крви“ — ипак беше све узалуд подлегло, али с поносом и чистом савешћу да су испунили своју дужност наспрам свог огњиша....

И то значајно доба пуно славе и преварених нада, нацртано је што верније у „Брђанима“ од даровитих приповедача Еркмана и Шатријана. Већина њихових прича стекле су јевропског гласа, ради верног цртања осећаја живота и појимања њиховог народа, велимо народа, а то ваља и ми да знамо, па да се угледамо и — сравњујемо.

То нас је руководило да издамо „Брђане“ у српском преводу, и ко жели пријатне забаве и здраве поуке, за цело ће у њима наћи потпуно. За сваку а још више за нашу младу књижевност, која се тек развија, не могу бити на одмет језгровита дела иностраних народних повелиста, а да су Еркман и Шатријан збиља такви, то је јевропска критика одавно признала. Пријатан стил, здрав хумор, бистар поглед, лака поука — верна слика народа какав јесте и какав ваља да буде, — то су врлине ових приповедача.

За то смо уверени да ће наш читалачки свет са задовољством читати „Брђане“, а ми ћемо се потрудити да опет што скорије послужимо са избором коме не ће бити замерке.

Књига износи 17 штампаних табака. Цена јој је 75 новчића. Скупљачи претплате добијају на осам књига једну на дар.

Наручбине из Аустро-Угарске имају се слати на књијаре гг. браће Јовановића у Панчеву, браће М. Поповића у Новоме Саду, Миљивоја Каракашевића у Сомбору и Спире Петровића у Котору.

Београд 1. септембера 1879.

Књијара Вел. Валожича.

Књижевна објава.

Овим јављам да је

ПРВО КОЛО ПЕСАМА

од Јаше

изашло већ из штампе.

За ваљаност књиге требале би да јамче до сад штампане песме у „Стражи“, као „Луда“ и т. д.

Цена књизи 40 новч. — Скупљачима 8 књига једну на дар, а књијарима рабат од 25—30%.

Наручбине шаљу се издавачу КОСТИ ЛЕРИ Вршац.

Писма и све што се тиче уредништва, нека се шиље на адресу Др. Илије Огњановића у Новом Саду, а коме је наручије Дру Јовану Јовановићу Змају у Београд. Претплату пак и огласе, ваља слати на штампарију А. Пајевића у Нови Сад. Цена је огласима 5 новч. од једне врсте.

ВЕЋ ДАВНО ИЗАЂЕ ИЗ ШТАМPE
 „ОРАО“

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР
 ЗА ГОД. 1880.

Овај највећи, најбољи, најлепши и по томе и најјефтинији српски календар распрострајен је за ово пет година дана у 70,000 комада у свима крајевима где год има Срба.

КАЛЕНДАРСКИ ДЕО „Орла“ уредио је проф. А. Сандић. Овај део доноси знамените године српске и опште, годишња времена, помрачења сунца и месеца, црквено рачунање времена, пасхалију, небесне знакове, сунце и планете, планету владара, земље и владаре. У сваком поједином новим и лепим значилма уређеном месецу има стари и нови, турско-арапски и јеврејски календар, мене месеца, гатање о времену, предзнаци од године, радње месечне на дому и у пољу, народне и земаљске светковине и занимљиве белешке. „Орао“ доноси уз то у овоме својем шестом лету за год. 1880 и најодабранији забавни и поучни садржај уређен уметнички израђеним сликама.

ЗАБАВНО-ПОУЧНИ САДРЖАЈ

„Орла“ за год. 1880 грана се на ове одељке:

1. НАРОДНИ ДОБРОТВОРИ: Илија Миросављевић-Коларац.
2. ПРИПОВЕТКЕ ИЗ СРПСКОГА ЖИВОТА: 1. Поћерка. Прича из Шумадије од М. Ђ. Милићевића. 2. Мој кума-Паја. Слике из српскога живота од С. В. Поповића. 3. ДОМАЋИ ЖИВОТ: 1. Стубови напредне куће I. од Слотре. 2. О нашим становима II. од др. Л. Станојевића. 4. СВЕТКОВИНЕ: Педесетогодишњица епископа Арсенија Стојковића. 5. СПОМЕНИ: Ђури Јакшићу и Стевану М. Љубиши књижевницима и сарадницима „Орла“. 6. ИСТОРИЈА НАШИХ ДАНА: 1. Чивути сви и свуда од Н. М. 2. Бугарска и нови јој кнез Асен I. 7. НАРОДНА ЧИТУЉА: 1. Генерал Петар Бига од Х. 2. Мато Мрша, учитељ морепловства од Томе Крстова Поповића. 8. ЗЕМЉОПИС: Из наших крајева, опис Сарајева, Мостара, Бањалуке, Травника, Зворника, Плевна. 9. КЊИЖЕВНИЦИ И УМЕТНИЦИ: 1. Богобој Атанацковић списатељ српски од С. В. П. 2. Лаза Телечки народни глумац од А. Хаџића. 10. НАРОДОПИСНЕ СЛИКЕ: Цртице о животу женскиња у Црној Гори, од А. П—вића. 11. НАРОДНА ПРИВРЕДА: 1. Нешто о рационалном пчеларству од проф. Ј. Живановића. 2. Како се гаји свилена буба од А. Хенгела. 12. НАРОДНО ЗДРАВЉЕ: 1. Прођите се белила и руменила од др. М. Јовановића Багута. 2. О алкохолизму од др. Ђ. Пагошевића. 13. ПЕСМЕ: Несретник, песма Злај-Јована Јовановића. 14. СА УГАРСКОГ САБОРА: Животопис и рад Срба посланика: Милоша Димитријевића, Др. М. Полита, Др. Н. Максимовића, Михајла Сабобљевића и А. Хаџића. 15. НАПОМЕНЕ И ПРЕДЛОЗИ: 1. Оснујмо друштво „св. Саве“. 2. 16. ВАШАРИ И ОГЛАСИ.

ИЛУСТРАЦИЈЕ

за „Орла“ израђене су у првим уметничким заводима у Бечу, Липиској и т. д.

„Орао“ за год 1880 доноси ових 29 слика наите:

- I. НАСЛОВНУ СЛИКУ: Срби посланици на угарском сабору, група из ликова: Милоша Димитријевића, Др. М. Полита, Др. Н. Максимовића, М. Сабобљевића и А. Хаџића.
- ЛИКОВЕ: 1. Илије Коларца, 2. Арсенија Стојковића, 3. Ђуре Јакшића, 4. Стевана Љубише, 5. Петра Биге, 6. Мате Мрше, 7. кнеза Асена I, 8. Лазе Телечкога, 9. Богобоја Атанацковића.
- III. СЛИКЕ ИЗ НАРОДНОГ ЖИВОТА: 1. Херцеговци се враћају на своја згаришта, од Јарослава Чермака. 2. Добар шићар босанскога усташа од проф. Ф. Жвјержине. 3. Црногорка на путу са Цетиња у Котор. 4. Црногорка као мати на дому својем. 5. Црногорско девојче. 6. Црногорски дечак. 7. Црногорац у заседи од проф. Ф. Жвјержине. 8. Покајнице-тужбалице у Црној Гори. 9. Несретник.
- IV. СЛИКЕ ИЗ НАШИХ КРАЈЕВА: Слике из Сарајева: 1. Српска православна црква, 2. Чаршија, 3. Градић, 4. Парна купка, 5. Конак земаљске владе у Сарајеву. 6. Мостар. 7. Бањалука. 8. Травник, 9. Зворник. 10. Плевље.

„Орао“ за г. 1880 штампан је на врло финој белој артији а **СТОЈИ САМО 50 НОВЧ. ЗА СРБИЈУ I ДИНАР.** Наруџбине из Србије прима главни комисионар књижара В. Валожића у Београду, која и рибате 20—30% према наруџбини даје, наруџбине из осталих крајева упућују се на потписану штампарију. Растиривачима према количини наруџбине дајемо књижарски рабат, а који поруче за готов новац и на више, тима дајемо још већи рабат.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА У Н. САДУ излавалац „Орла“ и „Царића“.